

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته سنجش و اندازه گیری

عنوان :

ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر نورعلی فرخی

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر جلیل یونسی

استاد داور :

جناب آقای دکتر یحیی مهاجر

دانشجو :

سهند گراوند

تابستان 1393

بدین وسیله از تلاش های بی شائبه استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر نورعلی فرخی که همواره در طول پژوهش با راهنمایی و شکیبایی بسیار موانع موجود بر سر راه این پژوهش را برطرف نموده و دانش خود را جایگاه پرواز اندیشه ام قرار دادند قدر دانی و تشکر می کنم.

قدر دانی و تشکر فراوان از استاد مشاور محترم جناب آقای دکتر جلیل یونسی که با ارائه نظرات ارزشمند و دقت خاص خویش بر غنای این پژوهش افزودند.

از استاد داور گرامی، جناب آقای دکتر یحیی مهاجر که قبول زحمت فرموده و با صبر و حوصله فراوان کار اینجانب را مطالعه نموده و توصیه های ارزنده ای را در رفع نواقص آن مبذول فرمودند، تشکر و سپاسگزاری می کنم.

تقدیم به او که بی مددش نه نای رفتن بود و نه توان آموختن، و این کوچک را بر آن بارگاه راه

نیست؛ مگر به حرمت مادر، که بهشت به زیر پای و نگاهش به بارگاه ماند و ماند.

به روشنی امیدت مادر

و به بلندای انتظارت پدر

که با این امید و انتظار به بار نشستیم و با این کوچک، نه پاسخ توانم و نه از عهده برآیم.

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

آنان که سبزی چشمانشان را در غرور شکوفایی خود می نگرم.

و تقدیم به برادران عزیزم، کاوه و بهداد که همواره در طول زندگی، مشوق و تکیه گاه زندگیم بوده

و هستند.

چکیده

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع پیمایشی است که با هدف ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان انجام گرفته است. در این بررسی 270 نفر از دانش آموز مدارس مقطع متوسطه (اول و دوم متوسطه) شهر کرمانشاه (130 نفر دختر و 140 نفر پسر) شرکت داشتند. پرسشنامه ای 34 سوالی، منطبق بر ادبیات پژوهش تهیه و جهت گردآوری داده ها توسط دانش آموزان تکمیل گردید. برای تعیین تعداد عامل های پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از نرم افزار SPSS 16.0 استفاده شد.

یافته های این پژوهش در راستای پاسخگویی به سوال های پژوهشی می باشد و نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه که حاکی از پایایی و همسانی درونی آن است بالا می باشد ($\alpha=0/932$). ضریب تمیز و تابع آگاهی سوال ها با استفاده از نرم افزار MULTI-LOG محاسبه و روایی سازه پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی به روش واریماکس 4 مولفه را به دست داد که عبارتند از: ویژگی های کار، ادراک فردی، ویژگی های گروه، خود کم بینی و تصورات منفی.

همچنین با استفاده از نرم افزار LISREL 8.7، تحلیل عاملی تاییدی مرتبه اول و دوم این چهار عامل بررسی و نتایج این پژوهش نشان داد که پرسشنامه از روایی قابل قبول برخوردار است. از طرفی با توجه به این که از طریق آزمون t مستقل مشخص شد که بین میانگین نمرات دانش آموزان دختر و پسر در نمره کل و در هیچ یک از مولفه ها تفاوت معنی داری وجود ندارد، جداول نرم و هنجار Z و T برای هر یک از مولفه ها و نمره کل به صورت کلی به دست آمده است. همچنین نقطه برش آزمون با محاسبه دامنه اطمینان برای نمره کل و هر یک از مقیاس های آزمون به دست آمده است.

کلید واژه ها : آزمون، اندازه گیری، تنبلی اجتماعی، نوجوانان، هنجاریابی.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

2	مقدمه.....
3	بیان مسئله.....
4	ضرورت و اهمیت پژوهش.....
5	اهداف پژوهش.....
6	سوال های پژوهش.....
6	تعریف مفاهیم و اصطلاحات.....

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

10	تنبلی اجتماعی.....
12	تنبلی اجتماعی و نظریه های روان شناختی.....
13	نظریه تبادل اجتماعی در تنبلی اجتماعی.....
14	تنبلی اجتماعی و طفره رفتن در تسهیم دانش.....
16	ادراک برابری و تنبلی اجتماعی.....
18	منابع کنترل تنبلی اجتماعی.....
20	عوامل پیدایش تنبلی اجتماعی.....
23	گونه ها مختلف تنبلی اجتماعی.....
23	نوجوانی.....
25	مراحل نوجوانی.....
26	پنج ویژگی اساسی تفکر دوره نوجوانی.....

27	تعریف روان سنجی
27	تاریخچه روان سنجی
28	تعریف آزمون
28	مشخصه های آزمون
29	تعریف اندازه گیری
29	تاریخچه آزمون سازی و اندازه گیری
29	طبقه بندی آزمون ها
31	شرایط اساسی آزمون های روانی
31	پایایی و مشخصه های آن
33	روایی و مشخصه های آن
33	روایی محتوا
34	روایی وابسته به ملاک
34	روایی سازه
35	روایی چند صفتی - چند روشی
35	اعتبار عاملی
36	تحلیل عاملی
37	هدف تحلیل عاملی
37	تعریف نرم یا هنجار
38	نکات اساسی در تهیه و استاندارد کردن آزمون ها
38	سوابق تاریخی آزمون های روانی
42	تحقیقات انجام شده در مورد تنبلی اجتماعی

فصل سوم: روش تحقیق

- 47..... طرح کلی پژوهش
- 47..... جامعه آماری
- 48..... نمونه، روش نمونه گیری و حجم نمونه
- 49..... ابزار پژوهش
- 49..... پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان (محقق ساخته)
- 54..... روش اجرا و جمع آوری داده ها
- 55..... روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

- 60..... مقدمه
- 60..... نتایج مرحله مقدماتی
- 63..... توصیف داده ها
- 65..... تحلیل داده ها
- 65..... تحلیل گویه ها بر اساس نظریه سوال پاسخ (IRT)
- 72..... آماده کردن ماتریس همبستگی
- 73..... استخراج عوامل اولیه
- 74..... ساختار عاملی مقیاس تنبلی اجتماعی بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی
- 75..... نمودار سنگریزه تحلیل عاملی
- 76..... انتخاب عامل ها
- 77..... چرخش عامل ها
- 81..... ساختار عاملی مقیاس تنبلی اجتماعی بر اساس تحلیل عاملی تاییدی

93.....تعیین نقطه برش.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

96.....مقدمه.....

96.....بحث و نتیجه گیری.....

104.....محدودیت های پژوهش.....

104.....پیشنهادهای پژوهشی.....

104.....پیشنهادهای کاربردی.....

105.....فهرست منابع.....

115.....پیوست.....

فهرست نمودار ها

- نمودار 1-4- نمودار میله ای شرکت کنندگان در پژوهش به تفکیک جنسیت.....63
- نمودار 2-4- نمودار میله ای شرکت کنندگان در پژوهش به تفکیک مقطع تحصیلی.....64
- نمودار 3-4- نمودار سنگریزه کتل مقیاس 34 گویه ای.....66
- نمودار 4-4- منحنی ویژگی گویه های مقیاس تنبلی اجتماعی.....69
- نمودار 5-4- منحنی ویژگی گویه ها و تابع آگاهی گویه های مناسب مقیاس تنبلی اجتماعی.....69
- نمودار 6-4- منحنی ویژگی گویه ها و تابع آگاهی گویه های نامناسب مقیاس تنبلی اجتماعی.....70
- نمودار 7-4- نمودار سنگریزه کتل مقیاس تنبلی اجتماعی.....75
- نمودار 8-4- ساختار عامل مرتبه یکم مقیاس تنبلی اجتماعی.....83
- نمودار 9-4- مقادیر تی هر گویه در تحلیل عامل تاییدی مرتبه یکم مقیاس تنبلی اجتماعی.....84
- نمودار 10-4- ساختار عامل مرتبه دوم مقیاس تنبلی اجتماعی.....86
- نمودار 11-4- مقادیر تی هر گویه در تحلیل عامل تاییدی مرتبه دوم مقیاس تنبلی اجتماعی.....87

فهرست جداول

- جدول 1-2- جدول دلایل موثر بر پدیده تنبلی اجتماعی و شواهد و تحقیقات انجام شده.....22
- جدول 1-3- تعداد مدارس دوره اول و دوم متوسطه شهر کرمانشاه در سال تحصیلی 93-92 به تفکیک نواحی سه گانه و جنسیت.....48
- جدول 1-4- جدول ضریب پایایی و همسانی درونی پرسشنامه 37 سوالی در مرحله مقدماتی.....61
- جدول 2-4- توزیع فراوانی و درصد نمونه به تفکیک جنسیت.....63
- جدول 3-4- توزیع فراوانی و درصد نمونه به تفکیک مقطع تحصیلی.....64
- جدول 4-4- مقدار KMO و نتیجه آزمون کرویت بارتلت برای ماتریس پرسشنامه 34 سوالی.....66
- جدول 5-4- مقادیر ویژه و میزان واریانس عوامل پرسشنامه 34 سوالی.....67
- جدول 6-4- ضرایب تمییز و دشواری برآورد شده برای مقیاس تنبلی اجتماعی.....67
- جدول 7-4- مقدار KMO و نتیجه آزمون کرویت بارتلت برای ماتریس پرسشنامه 30 سوالی.....73
- جدول 8-4- توزیع واریانس استخراج شده عوامل به همراه مقدار ویژه.....78
- جدول 9-4- گویه های هر عامل به همراه بار عاملی آن ها.....79
- جدول 10-4- ضرایب همبستگی بین عوامل مقیاس تنبلی اجتماعی.....81
- جدول 11-4- پارامترهای تحلیل عامل تاییدی مقیاس تنبلی اجتماعی.....81
- جدول 12-4- شاخص های برازش تحلیل عامل تاییدی مقیاس تنبلی اجتماعی.....82
- جدول 13-4- پارامترهای تحلیل عامل تاییدی مرتبه دوم مقیاس تنبلی اجتماعی.....85
- جدول 14-4- شاخص های برازش تحلیل عامل تاییدی مرتبه دوم مقیاس تنبلی اجتماعی.....85
- جدول 15-4- یافته های توصیفی، میزان همبستگی گویه ها با نمره عامل و ضرایب آلفای عوامل تنبلی اجتماعی.....88
- جدول 16-4- میانگین نمرات تنبلی اجتماعی نوجوانان در دو گروه دختر و پسر.....89
- جدول 17-4- نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر.....89

جدول 4-18- نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر در مقیاس ویژگی های کار آزمون محقق ساخته90

جدول 4-19- نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر در مقیاس ادراک فردی آزمون محقق ساخته90

جدول 4-20- نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر در مقیاس ویژگی های گروه آزمون محقق ساخته90

جدول 4-21- نتایج آزمون t مستقل میانگین نمرات دو گروه دختر و پسر در مقیاس خودکم بینی و تصورات منفی آزمون محقق ساخته91

جدول 4-22- شاخص های گرایش به مرکز نمرات خام، استاندارد شده (Z) و تی (T) عوامل تنبلی اجتماعی92

جدول 4-23- رتبه درصدی نمرات خام، استاندارد شده (Z) و تی (T) عوامل تنبلی اجتماعی92

جدول 4-24- میانگین و خطای استاندارد میانگین نمره کل و مقیاس های آزمون تنبلی اجتماعی نوجوانان93

جدول 5-1- نمرات برش برای هر عامل و نمره کل پرسشنامه محقق ساخته102

فصل اول

کلیات پژوهش

آزمون ابزاری برای به دست آوردن نمونه ای از رفتار فرد است. آزمون ها برای نیل به هدف های گوناگون طرح ریزی شده اند. آن ها را می توان برای گزینش به کار برد؛ مانند هنگامی که از بین گروهی داوطلب کارکنان جدیدی را، یا از بین مراجعه کنندگان عده ای را برای مشاوره روانی انتخاب می کنیم. از آزمون ها می توان برای طبقه بندی استفاده کرد. برای مثال می توان آزمودنی را در یکی از گروه های زیر قرار داد؛ روان نژند^۱؛ آسیب دیده مغزی^۲ یا ضعیف در مهارت های کلامی^۳ و قوی در مهارت های فنی. (آلن و ین، 2001؛ ترجمه دلاور، 1387).

هیچ شغلی نیست که در آن آزمون های روانی به نحوی در استخدام، تعیین شغل، انتقال، ارتقا و یا اخراج افراد مورد استفاده قرار نگرفته باشد. البته استفاده صحیح از آزمون ها در کار استخدامی مخصوصا در مشاغل عالی، مستلزم این است که آزمون ها همراه با مصاحبه ماهرانه استفاده شود تا بتوان نتایج آزمون ها را در پرتو سایر اطلاعات مربوط به فرد به درستی تعبیر کرد (آناستازی، 1997، ترجمه براهنی، 1386).

در این میان با در نظر گرفتن مطالب عنوان شده به نظر می رسد جای ابزاری که بتواند در فعالیت های جمعی و گروهی، موثر و کارگشا باشد خالی می نماید. از آنجا که این پژوهش با عنوان «ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تنبلی اجتماعی^۴ نوجوانان» انجام می گیرد و تاکنون پژوهشی بدین مضمون صورت نگرفته، شاید بتوان گفت که این کار پیوندی بین روان شناسی و جامعه شناسی، با تاکید بر فعالیت های گروهی را به ارمغان خواهد آورد.

از آن جا که روند رو به رشد استفاده از گروه ها در برآورده سازی اهداف عملکردی سازمان های سراسر جهان و از جمله کشور عزیزمان ایران، در حال فزونی و توسعه می باشد، لزوم برقراری این چنین پیوندی و بررسی جنبه های مثبت و منفی به کارگیری گروه ها به عنوان واحدهای کاری جایگزین افراد، مشخص تر می شود. تحقیقات زیادی از مزایای گسترده ی کارگروهی مثل افزایش عملکرد، کیفیت بالای محصولات و کاهش ترک خدمت (کوهن، لدفورد و اسپریتزر^۵، 1996) سخن به میان آورده اند، در حالی که نگاه آسیب شناسانه به کار تیمی، کاهش فرایندها، عدم تطابق و عدم اثربخشی را به عنوان مشکلات عملکردی ناشی از ماهیت گروه بودن آشکار می سازد (گازو و دیکسون^۶، 1996). تنبلی (طفره روی) اجتماعی از جمله این فرایندهای معیوب است

1. Neurotic

2. Brain damaged

3. Verbal skills

4. Social loafing

5. Cohen, Ledford, & Spreitzer, G

6. Guzzo & Dickson

که به عنوان یکی از پنج تله کار تیمی در کنار تفکر گروهی، عدم تعهد به اهداف، عدم وابستگی به رهبر و پخش مسئولیت که یکی از علل زیربنایی بطالت (تنبلی) نیز هست (کایس، کایس و کلب⁷، 2005) مطرح شده است.

بیان مسئله

داوری درباره پیشرفت هر علم اغلب بر پایه درجه توفیق آن علم در استفاده از ریاضیات صورت می گیرد. هیچ فن و هیچ پیکره ای از نظریه های روان شناختی وجود ندارد که از نظر ریاضی به اندازه روان سنجی استدلالی شده باشد. می توان گفت که هیچ یک از زمینه های روان شناسی به اندازه روان سنجی و اندازه گیری های روانی، اثر اجتماعی ندارد و هیچ یک از تدابیر و وسایلی که در پژوهش های روان شناختی به کار می رود به اندازه آزمون های روانی مورد بهره برداری قرار نگرفته است (ثرندایک، 1982؛ ترجمه هومن، 1375). تردیدی نیست که آزمون ها، مقیاس های درجه بندی، پرسش نامه ها و سایر ابزار های اندازه گیری یکی از ضروریات زندگی روزانه هستند. بسیاری از افراد حتی از هنگام تولد نیز مورد سنجش قرار می گیرند و ویژگی های گوناگون روانی و تربیتی آنان در گستره رشد و تحول بارها به گونه ای منظم و دوره ای اندازه گیری می شود (بیکر، 2001؛ ترجمه هومن و عسگری، 1381).

توسعه و رواج کاربرد آزمون های روانی یکی از پدیده های جالب قرن ما در زمینه علوم انسانی است. در سایه آزمون های روانی، روان شناسی از سرزنش و انتقاد- به این معنی که فقط یک روش ذهنی است- رهایی یافته است. به کمک همین روش ها است که روان شناسی نه تنها در زمینه های علمی مورد توجه قرار گرفته است، بلکه در محیط های آموزشی، نظامی و صنعتی نیز جای خود را باز کرده است (هاشمی و بطحایی، 1360).

امروزه بهره گیری از تیم ها و گروه های کاری در انجام امور در حال افزایش است (کومر⁸، 1995). گروه ها به مثابه یک سامانه اجتماعی، هم برای نهادها و سازمان های در برگیرنده آن ها و هم برای اعضای خود کارکردهایی بی بدیل دارند. گروه ها سبب می شوند تا سازمان ها کارهای بزرگی را که از عهده یک فرد بر نمی آید، انجام دهند و با ایجاد هم افزایی عملکرد سازمان را ارتقا بخشند (اسچمرهورن⁹، 2002). از سوی دیگر بهره گیری از گروه ها باعث افزایش خلاقیت در بین اعضای آن ها می گردد و به اتخاذ تصمیماتی بهتر در گروه منجر می شود (میکلاوسیس و سومانسکی¹⁰، 2007). همچنین، گروه سبب می شود افراد دانش و تجارب خود را بهتر تسهیم کنند و به یکدیگر منتقل نمایند و از این طریق نیازهایی چون حسن تعلق و سایر

7. Kayes & Kolb

8. Comer

9. Schermerhorn

10. Miklavcic & Sumanski

نیازهای اجتماعی نیز تأمین گردد. با توجه به این کارکردهاست که کاربرد و اهمیت تیم ها محققان را به بحث و بررسی پیرامون بهره وری تیم ها و گروه های کاری معطوف نموده است (تن و تن^{۱۱}، 2008). به رغم جنبه های مثبت عملکرد تیمی و گروهی که می تواند کمک زیادی در ارتقا عملکرد نهادها و سازمان های اجتماعی داشته باشد، آن ها دارای ابعاد تاریک و کارکردهای منفی نیز هستند. یکی از مسائلی که بهره وری گروهی را تحت تأثیر قرار می دهد، کاهش تلاش آگاهانه افراد در گروه است. تحقیقات مؤید این است که افراد در بستر گروه، ممکن است تلاش کمتری را نسبت به زمانی که به طور انفرادی کار می کنند از خود نشان دهند (زایمانسکی و هارکینز^{۱۲}، 1987؛ بریکنر و همکاران^{۱۳}، 1986). در واقع، گرچه نفس تشکیل گروه در راستای افزایش هم افزایی است، فضای گروه بستری می شود تا ارزش های کارکردی حاکم بر سامانه های اجتماعی امروزی، یعنی بهره وری و کارایی کاهش یابد؛ از این رو، یکی از مسائلی که مدیران و تصمیم گیران این سامانه ها با آن مواجه اند، نیاز آن ها به گروه و درعین حال، کاهش بهره وری افراد است. در این راستا کاستن از عارضه تنبلی اجتماعی از طریق اندازه گیری و شناخت عوامل مؤثر بر آن، به ویژه در مجموعه هایی که زمینه مباحثات و مطالعات گروهی در آن ها پررنگ است؛ امری ضروری به نظر می رسد. بهره گیری از مطالعات گروهی که در سنت های علمی فرهنگ ایرانی- اسلامی در مدارس علمی وجود داشته است، سبب یادگیری و آموزش بهتر دانش آموزان می گردد. اما تجربه نشان می دهد این گروه ها همواره با تمام ظرفیت عمل نمی کنند و گاهی اوقات افراد در قالب گروه ممکن است تلاش کمتری نیز از خود نشان دهند. این پژوهش با هدف ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان و در پی تبیین علل و مولفه هایی است که سبب کاهش تلاش و مشارکت فعال نوجوانان در فعالیت های گروهی است؛ از این رو، در مقام پاسخ به دو سؤال زیر است:

1- آیا می توان بر اساس ادبیات پژوهش، یک پرسشنامه تنبلی اجتماعی خاص نوجوانان که دارای اعتبار و پایایی مناسب باشد، ساخت؟

2- عوامل به وجود آورنده پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان می تواند شامل چه مولفه هایی باشد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

کاربرد آزمون های تربیتی در چند سال گذشته هم در مدارس ابتدایی و متوسطه، هم در بخش های خصوصی و هم در سطح کشور از طریق انجام امتحانات همگانی و سراسری به نحو سریعی افزایش یافته و در زمینه های

¹¹ . Tan & Tan

¹² . Szymanski & Harkins

¹³ . Brickner et al

گونگون تربیتی برای تصمیم گیری های مختلف از لحاظ امتحانات دبستانی و دبیرستانی، طبقه بندی شاگردان، ارزشیابی معلمان و ارزشیابی کارآمدی مدارس به گونه فزاینده ای عمومیت پیدا کرده است. سنجش های مبتنی بر آزمون در آموزش ویژه برای کمک به روشن ساختن انواع یادگیری، مبانی و اندازه مشکلات یادگیری فرد، یا مسائل سازگاری تحصیلی در برنامه ریزی های آموزشی و برنامه تحصیلی جایگزینی در مدرسه یا کلاس های ویژه و سرانجام اجرای تست های گروهی، سیاهه های شخصیتی، رغبت سنج ها، مشاهدات رفتاری، فنون فرافکن کاربرد تست ها در مشاوره و راهنمایی، همه نشان دهنده اهمیت فوق العاده سنجش های مبتنی بر آزمون است. (ثرندایک، 1982؛ ترجمه هومن، 1375).

از آنجا که با ساخت و تهیه این پرسشنامه می توان نگرش ها، رفتار و عملکرد افراد را در زمینه تنبلی اجتماعی و در همان سال های آغازین نوجوانی و درست در ابتدای مسیر اجتماعی شدن شناسایی کرد؛ و از سوی دیگر اهمیت بحث تنبلی اجتماعی در فرهنگ کشور ما و میزان تاثیر آن در تصمیم گیری های تحصیلی و شغلی و به طور کلی در کارهای گروهی؛ ساخت و هنجاریابی چنین پرسشنامه ای، با چنین ویژگی هایی ضرورت می یابد.

اهداف پژوهش

هدف کلی این پژوهش عبارت است: از ساخت و هنجاریابی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان.

اهداف اختصاصی پژوهش

- 1- بررسی ویژگی های روان سنجی سوالات پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان.
- 2- بررسی روایی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان.
- 3- ارزیابی ساختار عاملی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان در دانش آموزان دوره متوسطه شهر کرمانشاه.
- 4- مقایسه عملکرد دختران و پسران در نمره کل و در هر یک از مقیاس های پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان.
- 5- تهیه و تنظیم جداول نرم مقیاس های پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان برای دانش آموزان دوره متوسطه شهر کرمانشاه.

سوال های پژوهش

- 1- آیا سوال های پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان از میزان آگاهی و ضریب تمیز قابل قبول برخوردار است؟
- 2- روایی پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان چگونه است؟
- 3- ساختار پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان از چه مولفه هایی تشکیل شده است؟
- 4- آیا بین دختران و پسران در نمره کل و در هریک از مولفه های پرسشنامه تنبلی اجتماعی نوجوانان تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- 5- در صورت برخوردار بودن این پرسشنامه از پایایی و روایی کافی، نرم یا هنجار مناسب برای تشخیص وجود تنبلی اجتماعی در نوجوانان چگونه است؟

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

آزمون^{۱۴}: آزمون روانی عبارت است: از موقعیت معین و مشخص که به عنوان انگیزه، جهت ایجاد نوعی رفتار به کار می رود. این رفتار با مقایسه آماری یا رفتار افراد دیگری که در موقعیت مشابه قرار گرفته اند ارزشیابی می شود و این کار به ما اجازه می دهد که آزمودنی را از نظر تیپ شناسی در طبقه خاص خود قرار دهیم (ازخوش، 1379).

اندازه گیری: اندازه گیری عبارت است از اختصاص دادن اعداد به افراد، به شیوه ای منظم برای نشان دادن ویژگی های آن ها. این اعداد مطابق شیوه ای بسیار دقیق و قابل تکرار به افراد تخصیص داده می شود (آلن وین، 2001؛ ترجمه دلاور، 1383).

تنبلی اجتماعی^{۱۵}: تنبلی اجتماعی (طفره روی اجتماعی) عبارت است: از کاهش تلاش آگاهانه فرد در گروه، نسبت به زمانی که فرد به صورت انفرادی کار می کند (زایمانسکی و هارکینز، 1987؛ بریکتر و همکاران، 1986).

نوجوانی: نوجوانی مرحله ای در چرخه تحول روانی است که پس از کودکی به وقوع می پیوندد و دوره تغییرات عمیق و به منزله دگرگون شدن است. نوجوانی و بخصوص سال های اول آن، قبل از هر چیز دوران تغییرات

¹⁴.Test

¹⁵.social loafing

جسمانی، جنسی، روانی و نیز تغییر در الزامات اجتماعی است (ماسن و همکاران^{۱۶}، 1984؛ ترجمه یاسایی، 1392). بر اساس تعریف سازمان جهانی، دوره نوجوانی به گروه سنی 10 تا 19 سالگی اطلاق می‌شود.

پایایی^{۱۷}: پایایی یک آزمون به درجه ثبات^{۱۸}، همسانی^{۱۹}، پیش بینی و دقت آن گفته می‌شود. پایایی نشان می‌دهد که نمره هایی که یک شخص در آزمون به دست می‌آورد اگر بار دیگر به وسیله همان آزمون در موقعیتی دیگر مورد آزمایش قرار گیرد تا چه اندازه یکسان می‌ماند (مارنات، 2009؛ ترجمه شریفی و نیک‌خو، 1386).

روایی^{۲۰}: مهم ترین موضوع در ساختن آزمون، روایی آن است. در حالی که پایایی آزمون به دقت و همسانی آن مربوط می‌شود روایی، آنچه را که آزمون باید به دقت اندازه گیری کند می‌سنجد. آزمونی که برای سنجش بالینی روایی دارد، باید آنچه را که مورد نظر است اندازه بگیرد و اطلاعات سودمندی برای متخصصان بالینی فراهم کند. برای برآورد روایی آزمون های روانی سه روش اصلی وجود دارد: روایی وابسته به محتوا^{۲۱}، روایی وابسته به ملاک^{۲۲} و روایی وابسته به سازه^{۲۳} (مارنات، 2009؛ ترجمه شریفی و نیک‌خو، 1386).

نرم یا هنجار^{۲۴}: نرم عبارت است: از حد متوسط حالات، معلومات یا خصیصه افرادی که در یک آزمون شرکت داشته اند و تعداد حالات، معلومات یا خصایص افراد دیگر را می‌توان با آن سنجید تا مشخص شود که فرد در مقایسه با افراد متجانس و مشابه خود در چه وضعیتی قرار دارد. به عبارت ساده تر میانگین نمرات گروه مرجع را نرم می‌گویند (کریمی، 1387).

تعاریف عملیاتی

تنبلی اجتماعی: در این پژوهش منظور از تنبلی اجتماعی نمراتی است که هریک از آزمودنی ها در مقیاس های پرسشنامه محقق ساخته کسب می‌کنند.

نوجوانی: در این پژوهش منظور از نوجوان، دانش آموزی می‌باشد که در مقطع اول یا دوم متوسطه (دانش آموزان 13 تا 18ساله) تحصیل می‌کنند.

16 . Mussen et al

17 .reliability

18 .stability

19 .consistency

20 .validity

21 .content-related

22 .criterion- related

23 .construct- related

24 .norm

پایایی: پایایی آزمون در این پژوهش با کمک روش آلفای کرونباخ تعیین می شود.

روایی: در این پژوهش روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی و روایی محتوایی با نظر متخصصان اندازه گیری می شود.

نرم یا هنجار: در این پژوهش با تبدیل خطی نمرات خام به نمره Z و سپس به نمره T و رتبه درصدی صورت می گیرد.